

NUMER 1/2025 | Wydanie Specjalne 50 LAT UTW

PANORAMA

Uniwersytetu Trzeciego Wieku Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

SGH

Szkoła Główna
Handlowa
w Warszawie

W NUMERZE:

UCHWAŁA SENATU RP

Konferencja z widokiem...

**PODSUMOWANIE PRZYGOTOWAŃ
DO IV KONGRESU UTW**

Festiwal tańca na IV Wielkim Kongresie UTW

Bank Polski

Konferencja z widokiem...

tytuł konferencji nawiązuje do niezwykłego miejsca jej realizacji oraz zwiastuje perspektywę finałowych wydarzeń obchodów 50-lecia ruchu UTW.

Na zaproszenie **PKO Banku Polskiego – Partnera Głównego obchodów jubileuszowych 50-lecia ruchu UTW**, spotkanie przedstawicieli 42 warszawskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku zrzeszonych w Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. UTW oraz gości z innych organizacji senioralnych odbyło się w wyjątkowym miejscu – Warszawskiej Rotundzie, przy zbiegu ul. Marszałkowskiej i Alej Jerozolimskich.

Zlokalizowana w sercu Warszawy PKO Rotunda od 1966 r. jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych symboli miasta i popularnym miejscem spotkań.

W 2019 r. po rewitalizacji wróciła na mapę Warszawy z nowym niepowtarzalnym wnętrzem i pięknym widokiem na centrum stolicy. To właśnie w tym miejscu, 31 marca 2025 r. odbyło się kolejne ważne wydarzenie w ramach obchodów 50-lecia ruchu UTW, podsumowujące dotychczasowe spotkania oraz prezentujące stan przygotowań i program IV Wielkiego Kongresu UTW.

Gości konferencji powitał i przedstawił strategię społecznego zaangażowania Banku dr Marek Radzikowski – Wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Obszar Operacji i Bankowości Międzynarodowej oraz Obszar Bankowości Detalicznej i Firm.

PKO Bank Polski to firma społecznie odpowiedzialnego biznesu realizująca w codziennych praktykach i kontaktach z klientami Banku za-

sady zrównoważonego rozwoju. „W PKO Banku Polskim do każdego klienta podchodzimy z uwagą. Niezależnie od wieku, sprawności, doświadczenia cyfrowego – wierzymy, że każdy zasługuje na to, by móc korzystać z usług bankowych w sposób bezpieczny, wygodny i zrozumiały. Chcemy być bankiem dla każdego – niezależnie od wieku, miejsca zamieszkania, umiejętności cyfrowych czy poziomu sprawności” – podkreślił dr Marek Radzikowski

Zaangażowanie Banku w jubileusz UTW ma nie tylko wymiar wsparcia wydarzeń kongresowych, ale też partnerstwa w edukowaniu i rozpowszechnianiu wiedzy o cyberbezpieczeństwie w społeczeństwie.

Od 2022 r. eksperci Banku wraz z policją i władzami lokalnymi organizują szkolenia pod hasłem Bezpieczne bankowanie.

W ramach programu dla seniorów UTW, możemy w takich wydarzeniach uczestniczyć. Warsztaty „Cyberbezpieczny Ja i Moja Rodzina” prowadzą dla nas Paulina Krakowska – ekspertka z Departamentu Cyberbezpieczeństwa oraz Marta Struzik – specjalistka z Departamentu Usług Cyfrowych. Prezentację znajdziecie Państwo na www.utwsgh.waw.pl.

Poza piękną panoramą Warszawy roztaczającą się z okien Rotundy, Konferencja stanowiła okazję do zaprezentowania stanowisk najważniejszych osób w Państwie wobec ruchu UTW, podsumowania przygotowań do Kongresu, wyników konsultacji **Paktu Na Rzecz Seniorów 2025** oraz akceptacji programu konferencyjnego i artystycznego Kongresu.

Kwintesencją stanowiska rządu RP wobec ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku jest decyzja w spr. objęcia IV Wielkiego Kongresu UTW **Honorowym Patronatem Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska**.

To wielka nobilitująca tego wydarzenia ale też zobowiązująca relacja i wskazówka, aby program Kongresu i jego przebieg był adekwatny do rangi problemów senioralnych.

Wśród Patronów Honorowych Kongresu jest także **Marszałek woj. mazowieckiego Adam Struzik i Parlamentarny Zespół ds. UTW**.

To wieloletni, sprawdzeni niemal we wszystkich, ważnych wydarzeniach senioralnych PARTNERZY, z którymi współpraca realizowana jest na bieżąco w wielu obszarach i zróżnicowanych formach działania.

Od wielu lat środowisko senioralne szczeni się także dobrymi relacjami z Senatem RP. Przypomnę, iż Senat RP w 2012 r. podjął uchwałę w spr. ustanowienia roku 2012 Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Później dał wyraz swojej atencji podejmując uchwałę „W 45 lat ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku” oraz goszcząc przez dwa lata w Senacie Obywatelski Parlament Seniorów.

W 2025 r. na wniosek Parlamentarnego Zespołu ds. UTW Senat RP wyraził swoje uznanie dla 50-letniego dorobku UTW oraz oddał hołd jego założycielce prof. Halinie Szwarc podejmując w dniu 26 marca 2025 r. uchwałę nobilitującą 50-lecie ruchu UTW (pełny tekst uchwały dalej).

Przedstawiciele Uniwersytetów Trzeciego Wieku zostali zaproszeni przez Panią Marszałek Małgorzatę Kidawę - Błońską na 31. sesję Senatu RP, po której nastąpiło uroczyste wręczenie uchwały. Sprawozdawcą uchwały Senatu była senator Halina Bieda.

Polityka senioralna w polskiej prezydencji w UE

Minister ds. Polityki Senioralnej Marzena Okła – Drewnowicz przedstawiła główne projekty senioralne, nad którym aktualnie pracuje rząd i sejm, a ponadto tematykę debat w ramach Parlamentu Europejskiego. Debata i konferencje europejskie koncentrują się na sytuacji seniora na rynku pracy i wypracowania skutecznych metodach zachęt do jak najdłuższego pozostawania w zatrudnieniu. To niewątpliwie ważny temat, dla jednych będący sensem życia i realizacją pasji zawodowych, przez innych podejmowany z przyczyn ekonomicznych, ale zapewne nie jedyny i nie najważniejszy. Ponadto, dotyczy on tylko niewielkiej części seniorów, tych najmłodszych i najsprawniejszych intelektualnie i zdrowotnie.

W ramach priorytetu „Europa odpowiadająca na wyzwania srebrnej transformacji” Polska proponuje projekt konkluzji w sprawie zintegrowanej polityki wobec osób starszych. Projekt konkluzji PREZ PL będzie akcentował zrównoważone i wielowymiarowe podejście do wsparcia osób starszych, uwzględniające jednocześnie potrzeby osób starszych oraz ich potencjał gospodarczy, który ta grupa wiekowa może zaoferować. Przyjęcie konkluzji przez Radę EPSCO nastąpi najprawdopodobniej na posiedzeniu 12 czerwca 2025 r. w Luksemburgu.

Widoki z Ratusza

W dniu 7 stycznia bieżącego roku został powołany na stanowisko Zastępcy Prezydenta m. st. Warszawy Pan Jacek Wiśnicki, odpowiedzialny w Zarządzie Miasta za sprawy społeczne.

Warszawska polityka senioralna realizowana jest od wielu lat w sposób innowacyjny, wzorcowy, toteż Konferencja była dla zebranych okazją do osobistego poznania nowego szefa oraz wysłuchania informacji nt. długofalowej strategii oraz stanowiska Miasta wobec czekających nas wydarzeń senioralnych.

Najważniejszym dla jubileuszu 50 - lecia jest fakt objęcia przez Prezydenta Miasta st. Warszawy funkcji gospodarza i współorganizatora wydarzeń jubileuszowych, co dodatkowo nobilituje i wzmacnia „markę” Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a ponadto sfinansowanie przez Miasto dostępności gmachu Opery Narodowej na organizację IV Kongresu UTW.

- *Osobiste zaangażowanie Prezydenta m. st. Warszawy oraz wsparcie rzeczowe ze strony Miasta jest dla nas niezwykle ważne, bowiem adekwatnie do rangi i prestiżu IV Wielkiego Kongresu UTW, od początku naszych planów organizacyjnych planowaliśmy jego organizację w najbardziej prestiżowym miejscu w Polsce. Opera Narodowa w Warszawie – to jest właśnie takie miejsce – mówi Krystyna Lewkowicz.*

Wiceprezydent Jacek Wiśnicki poinformował także, iż został już ogłoszony w Mieście nowy konkurs trzyletni na prowadzenie warszawskich UTW. To unikalny program wsparcia dla warszawskich UTW realizowany cyklicznie od 2007 roku.

Nie do końca wykrystalizowane jest natomiast zaangażowanie Miasta w finansowanie „Dnia UTW na Torze Wyścigów Konnych Służewiec”.

Ta impreza na 3 tys. uczestników, z bogatym całodziennym programem sportowym, kulturalnym i integracyjnym, jest unikalna w świecie, wspaniała ale niezwykle kosztowna.

Krystyna Lewkowicz podkreśliła, iż realizując program obchodów jubileuszowych, organizatorzy zmuszeni są często do podejmowania decyzji i działań wyprzedzających gwarancje finansowania i montaż budżetu, więc i tym razem zmuszona była do podjęcia takich, obarczonych wysokim ryzykiem, decyzji. Przygotowania do tego wydarzenia trzeba rozpocząć bowiem już na przełomie roku.

- *Uzyskaliśmy już decyzję **Totalizatora Sportowego – naszego wieloletniego PARTNERA**, w spr. udostępnienia obiektu Toru Wyścigów Konnych Służewiec na XV edycję wydarzenia pod nazwą „Dzień Uniwersytetów Trzeciego Wieku na Torze Wyścigów Konnych”, wynegocjowaliśmy jego termin na 22 czerwca 2025 r., oraz zakontraktowaliśmy na koncert w amfiteatrze TWK zespół **Skaldowie** – to jubilat jak my, idol naszej młodości - dodaje z rozrzewnieniem.*

Nieodłącznym elementem przygotowań jest też zlecenie budowy sceny przed amfiteatrem wraz z całym riderem technicznym dla obsługi zespołu muzycznego, nagłośnieniem terenu itp.

W Parku Białym TWK odbędzie się jak zwykle piknik senioralny, biesiada i kontakty z naszymi Partnerami, Sponsorami i wystawcami.

W kolejnych punktach Konferencji Krystyna Lewkowicz, prezes Fundacji Ogólnopolskie Porozumienie UTW, a zarazem główna organizatorka jubileuszu przedstawiła ramowy program Kongresu w dniu 19 maja 2025, nominacje do wyróżnienia honorowego „Wielka Osobowość Uniwersytetów Trzeciego Wieku” oraz wyniki eliminacji zespołów senioralnych do występu w części artystycznej Kongresu.

Spotkanie było też okazją do podsumowania wyników konsultacji społecznych projektu **Paktu Na Rzecz Seniorów 2025**, dokumentu programowo-strategicznego, jaki ma być przyjęty na IV Wielkim Kongresie UTW oraz oceny stanu przygotowań do poszczególnych wydarzeń składających się na obchody 50-lecia ruchu UTW.

Konsultacje społeczne Paktu trwały blisko pół roku i wszystkie zgłoszone uwagi były badane z wielką starannością.

Konsultantem naukowym Paktu oraz jego współautorem jest prof. dr hab. n. med. Janusz Szymborski, którego mamy dziś zaszczytu gościć. Jest to okazja do podziękowania za ogromne zaangażowanie i doradztwo w tym zadaniu ale także w wielu innych sprawach Kongresu.

Ostateczna wersja Paktu zostanie przedstawiona do recenzji prof. Piotra Błędowskiego, także konsultanta naukowego obchodów.

Odrębny program kulturalny i krajoznawczy przygotowany został dla naszych Rodaków przybyłych z zagranicy.

Powitamy ich uroczystą kolacją już w sobotę 17 maja. W niedzielę wezmą m.in. udział w folklorystycznych warsztatach wokalnie-tanecznych w Karolinie (siedzibie Zespołu Pieśni i Tańca „Mazowsze”), zwiedzą Pałac i muzeum etnograficzne, a wieczorem wezmą udział w uroczystym koncercie **„Kalejdoskop barw Polski”**. W poniedziałek przybędą do Teatru Wielkiego na Kongres UTW.

Starsi Polacy, których losy historii pozostawiły poza granicami Polski są ostoją polskości, przekazują młodemu pokoleniu historię, kultywują język polski, dbają o dziedzictwo narodowe. Takie spotkanie w Warszawie to wielkie wydarzenie i radość dla obydwu stron.

Na Kongres przygotowano także wydawnictwo pt. **50 lat ruchu UTW w Polsce 1975-2025 oraz wystawę dorobku ruchu UTW.**

Zostaną zaprezentowane w Teatrze Wielkim w dniu 19 maja 2025 r.

Konkurs Wielkie Osobowości UTW

Zgodnie z tradycją, w ramach programu Kongresu UTW odbędzie się kolejna gala konkursu do tytułu honorowego „Wielka Osobowość Uniwersytetów Trzeciego Wieku”.

To wyróżnienie przyznawane jest przez środowisko UTW od 2011 roku osobom publicznym, które swoją pracą zawodową lub społeczną wniosły znaczący wkład w rozwój Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Ma charakter honorowy, jest wyrazem uwagi, wdzięczności, nacechowane jest wielkim ładunkiem pozytywnych emocji.

Dotychczasowymi laureatami są:
Michała Szczerba - b. przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. UTW, obecnie europoseł,
Jacek Michałowski – b. Minister Szef Kancelarii Prezydenta RP,
Anna Komorowska – małżonka Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, Patronka honorowa obchodów Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku,
Władysław Kosiniak Kamysz – b. Minister Pracy i Polityki Społecznej, obecnie wicepremier,
Jerzy Koźmiński - Prezes Polsko Amerykańskiej Fundacji Wolności,
Hanna Gronkiewicz-Waltz – b. prezydent miasta stołecznego Warszawy, obecnie europoseł,
Mieczysław Augustyn - Senator RP,
Piotr Błędowski - Wiceprzewodniczący Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego.
Adam Bodnar – b. Rzecznik Praw Obywatelskich, obecnie Minister Sprawiedliwości oraz
Krzysztof Kwiatkowski - b. prezes Najwyższej Izby Kontroli, senator RP.

Laureaci Konkursu wniesli ogromne zasługi do badań i profesjonalnej diagnozy sytuacji osób starszych w różnych obszarach ich życia, ochrony ich praw, przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji, wspierali ogólnopolskie i europejskie kampanie na rzecz poszanowania praw osób starszych i rozwoju

Uniwersytetów Trzeciego Wieku, wspierali osobiście, rzeczowo i finansowo poprzednie wielkie wydarzenia senioralne.

Byli częstymi gośćmi ważnych wydarzeń senioralnych, współtwórcami Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, wykładowcami w UTW, obrońcami szeroko rozumianych praw osób starszych.

Regulamin Konkursu stanowi, iż w skład kapituły kolejnych edycji wchodzi wszyscy dotychczasowi laureaci tytułu, Krystyna Lewkowicz jako pomysłodawczyni i organizatorka oraz Irena Moskal - prezes najstarszego UTW im. Haliny Szwarc, obecnie Prezes Honorowy.

Nominacje do tytułu w 2025 roku uzyskali:

Adam Struzik – polski polityk, lekarz i samorządowiec. W latach 1991–2001 senator II, III i IV kadencji, w latach 1993–1997 marszałek Senatu III kadencji, od 2001 i nadal Marszałek województwa mazowieckiego - za wieloletnie wspieranie rozwoju ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku, których na Mazowszu jest już 130, bardzo aktywną politykę senioralną Mazowsza, innowacyjne rozwiązania samorządu Mazowsza w zakresie wspierania naukowego i instytucjonalnego UTW, rozwoju i finansowania gminnych rad seniorów oraz szerokie zaangażowanie w kolejne Wielkie Kongresy UTW.

Małgorzata Kidawa Błońska – Marszałek Senatu RP, Posłanka na Sejm V, VI, VII, VIII i IX kadencji (2005–2023), senator XI kadencji (od 2023). W latach 2014–2015 sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, rzecznik prasowy drugiego rządu Donalda Tuska (2014) oraz rządu Ewy Kopacz (2015) w latach 2015–2023 wicemarszałek Sejmu VIII i IX kadencji. Kandydatka na urząd prezydenta RP w pierwszych wyborach w 2020 roku - za ogromne, wieloletnie zaangażowanie we wspieranie ruchu UTW i szerzej - ruchu senioralnego i obywatelskiego na wszystkich kolejnych stanowiskach publicznych.

Promotorka i gość honorowy najważniejszych wydarzeń senioralnych organizowanych przez środowisko UTW.

Powyższe nominacje uzyskały akceptację Kapituły, a osoby nominowane wyraziły zgodę na przyjęcie wyróżnień.

Festiwal tańca senioralnego w Teatrze Wielkim

Doceniając ogromny dorobek artystyczny Uniwersytetów Trzeciego Wieku, komitet organizacyjny postanowił, iż w części artystycznej Kongresu powinny zaprezentować się zespoły senioralne.

Występ na deskach Opery Narodowej będzie dla nich nobilitacją i wyrazem uznania, podziękowaniem za wieloletnie zaangażowanie i aktywność.

Wspaniałych chórów, kabaretów, teatrów i zespołów tanecznych jest setki więc wybór był niezwykle trudny.

Obecnie, zakończone zostały eliminacje i Komisja konkursowa musiała podjąć ostateczną decyzję, które zespoły wystąpią na scenie Opery Narodowej w czasie IV Wielkiego Kongresu UTW.

Przewodniczenie Komisji Konkursowej to jedno z najtrudniejszych zadań, jakie mi powierzono. Muszę przyjąć współodpowiedzialność za wybór zespołów do występu w Teatrze Wielkim chociaż wszystkie, jakie oglądałam w eliminacjach były świetne - mówi Laura Łącz, Przewodnicząca Komisji, a zarazem ambasadorka aktywności senioralnej Fundacji OP UTW. Podobne odczucia mają pozostali członkowie Komisji.

- Uniwersytety Trzeciego Wieku wykształciły niezwykle bogaty ruch artystyczny, więc wyłonienie zaledwie kilku, jakie będą mogły wystąpić w czasie Kongresu to zadanie niezwykle trudne. Każda decyzja, chociażby podjęta z największą starannością pozostawi niedosyt, że jakiś wybitny nie został wyróżniony – mówi Krystyna Lewkowicz.

Przesłuchaliśmy i obejrzeliliśmy kilkadziesiąt zgłoszonych zespołów, ale mamy świadomość, iż jest to kropla w morzu dorobku ruchu artystycznego stworzonego przez Seniorów UTW.

W toku eliminacji zaprezentowano tak wysoki poziom artystyczny, że skreślenie któregośkolwiek, a było to niestety nieuniknione, łączyło się z dużym stresem. Ostatecznie ulegliśmy presji i zakwalifikowaliśmy aż osiem zespołów, kosztem skrócenia występu każdego z nich – dodaje.

Po niełatwej selekcji postanowiono, iż wystąpią:

Zespół tańca ludowego **OBEREK**
z Wyszowskiego Domu Kultury Hutnik
Zespół tańca klasycznego **ASSAYA**
z UTW Domu Kultury Józefów
Zespół tańca nowoczesnego
BABILON z UTW w Myśliborzu
Zespół tańca nowoczesnego **FIFTY FIVE**
z UTW w Skarżysku Kamiennej
Zespół tańca współczesnego **RADOŚĆ**
TRZECIEGO WIEKU z UTW
w Mińsku Mazowieckim
Zespół TANECZNY **PRETTY WOMEN**
z UTW Oświęcimskiego Centrum Kultury
Zespół wokalny **VIVA MUSIKA** z UTW w Ursusie
Zespół wokalny **VOLARE** z UTW i DK
Świt na Targówku w Warszawie.

Zespołom dojeżdżającym do Warszawy z daleka, Fundacja OP UTW zapewnia transport autokarowy, catering oraz kolację i nocleg w hotelu z 18/19 maja 2025 r.

Przesłanie dla uczestników

Założeniem i pragnieniem organizatorów jest aby IV Wielki Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku był wielkim świętem wszystkich Polskich seniorów.

To rzadka okazja do spotkania w tak pięknym miejscu, licznym gronie gości i osób publicznych, wspólnego świętowanie, a także przyjęcia wspólnego programu działania.

Z tego też względu **Pakt Na Rzecz Seniorów 2025** - dokument programowo-strategiczny wychodzi znacznie poza tematykę UTW, rekomendując wspólne kierunki działań i strategii dla całego ruchu senioralnego w Polsce. Czeka nas wspólnie wiele miesięcy intensywnej pracy nad jego wdrażaniem w życie.

Jego celem jest nadanie osobom starszym wysokiej pozycji w społeczeństwie i rodzinie, prestiżu społecznego, określenie ich tożsamość i ważnej roli w kształtowaniu przyszłości swoich dzieci i wnuków.

„ **Przyjęty w obecności najwyższych władz państwowych Pakt Na Rzecz Seniorów 2025 postrzegamy jako swoją umowę społeczną.**

Będziemy go konsekwentnie wdrażać w kolejnych latach, monitorować jego efekty, inspirować władze publiczne do realizacji zawartych w nim postulatów.

Jesteśmy otwarci na jego ustawiczną ewaluację i uzupełnienia adekwatnie do pojawiających się wyzwań.

Świętujemy więc razem radośnie, cieszymy się chwilami spędzonymi razem podkreślamy jak wiele nas łączy, przy pełnej wzajemnej życzliwości, empatii, tolerancji i poszanowaniu dla odmienności poglądów.

Dla osób, które nie mogły przybyć osobiście oferujemy transmisję internetową na żywo oraz zapis video.

Opr. Florian Kott

UCHWAŁA

SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 26 marca 2025 r.

w 50. rocznicę powstania pierwszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Polsce

W 2025 roku przypada 50. rocznica powstania pierwszego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Polsce, działającego do dziś na warszawskich Bielanach i noszącego imię swojej założycielki, prof. Haliny Szwarz. Rozwój ruchu UTW w Polsce oraz jego niezwykle szeroka oferta programowa skierowana do osób starszych stanowią fenomen na skalę światową. Działacze tego ruchu byli pionierami i współautorami kluczowych zmian w polityce senioralnej Polski, szczególnie po 1989 roku.

Obecnie ruch Uniwersytetów Trzeciego Wieku obejmuje około 700 organizacji i zrzesza ponad 200 tysięcy członków, będąc zjawiskiem unikalnym pod względem różnorodności działań i inicjatyw. Choć UTW mają w Polsce pięćdziesięcioletnią tradycję, ostatnie dwie dekady były czasem dynamicznego rozwoju systemowej polityki senioralnej, co odzwierciedla rosnące aspiracje polskich seniorów w zakresie nie tylko edukacji, lecz także kultury, sportu, turystyki i rekreacji oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Uniwersytety Trzeciego Wieku stanowią przykład wzorowej organizacji samopomocowej, wspieranej przez uczelnie wyższe i samorządy terytorialne. To wspólna misja, której celem jest jak najdłuższe utrzymanie osób starszych w dobrej kondycji intelektualnej, fizycznej i społecznej.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej wyraża uznanie dla dorobku ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz podkreśla znaczenie edukacji ustawicznej w aktywizacji seniorów i wykorzystaniu ich potencjału.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

2005 - WAŻNA KARTKA Z KALENDARZA

Niezwykle ważnym, przełomowym momentem, od którego rozpoczęła się systemowa polityka senioralna w Polsce był rok 2005.

Ruch Uniwersytetów Trzeciego Wieku przed 2005 rokiem działał w rozproszeniu, nie podejmował żadnych ponadlokalnych inicjatyw, adresował program i działania wyłącznie do członków swojej organizacji i najbliższego otoczenia.

W całej Polsce, po 30 latach od założenia pierwszego, funkcjonowało zaledwie 120 Uniwersytetów. Przecierały szlaki, poszukiwały intuicyjnie, na własną rękę drogi rozwoju, uczyły się poprzez praktykę współdziałania z otoczeniem.

Nawet w Warszawie, gdzie działało już 20 Uniwersytetów Trzeciego Wieku, funkcjonowały one hermetycznie wg odrębnych zasad formalno – prawnych i finansowych, nie współpracując praktycznie ani między sobą ani w układzie pionowym z władzami samorządowymi Warszawy.

W roku 2005 zbiegły się dwa ważne wydarzenia.

Biuro Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy zainspirowało cykliczne spotkania warszawskich UTW, które szybko znalazły nić porozumiały i zaczęły budować wspólną strategię.

Zjednoczyły się powołując w 2006 roku w ramach Forum Dialogu Społecznego - organu doradczego Prezydenta m. st. Warszawy, Komisję Dialogu Społecznego ds. UTW. Przewodzi jej przez te wszystkie lata Uniwersytet Trzeciego Wieku Szkoły Głównej Handlowej, który w 2011 jako jedyny w Polsce uzyskał Międzynarodowy Certyfikat Jakości ISO 9001:2009, później ISO 9001:2015.

Już w następnym roku Komisja Dialogu Społecznego ds. UTW odniosła spektakularny sukces w postaci wpisania do Programu współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi na 2007 rok priorytetowego zadania „wspieranie uniwersytetów trzeciego wieku”, a w ślad za tym uruchomienia przez Miasto po raz pierwszy w praktykach samorządowych trzyletnich umów wsparcia przeznaczo-

nych na rozwój działalności UTW, co w owym czasie było wydarzeniem niezwykle nowatorskim.

Fenomenem tych konkursów jest z jednej strony wyznaczenie w specyfikacji konkursowej Miasta wysokich, ramowych standardów działalności UTW, więc inspirowanie przez Miasto standaryzacji i podwyższania ich jakości, będącej jednym z kryteriów oceny oferty; - z drugiej strony specyfikacja warunków konkursu pozwala na kształtowanie programu każdego z UTW z zachowaniem jego indywidualności, adekwatnie do szczególnych zainteresowań lub predyspozycji słuchaczy.

Trzyletnie umowy ponawiane od 2007 roku zapewniają stabilizację, bezpieczeństwo, komfortowe warunki działania, a przede wszystkim ciągłość wsparcia finansowego.

Warszawa zaoferowała wzorcowy program rozwoju polityki senioralnej także w odniesieniu do innych obszarów jej realizacji w programach długofalowych.

Obecnie realizowana jest „Strategia #Warszawa2030” jako najważniejszy dokument wyznaczający kierunek rozwoju miasta, w tym polityki społecznej. Definiuje wizję, cele strategiczne oraz cele operacyjne. Strategia jest efektem wspólnej pracy mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli różnego typu organizacji oraz Urzędu m.st. Warszawy.

Drugim niezwykle ważnym wydarzeniem, mającym ogromny wpływ na rozwój Uniwersytetów Trzeciego Wieku było pojawienie się w przestrzeni publicznej **Polsko Amerykańskiej Fundacji Wolności**.

To z jej inspiracji odbyła się pierwsza ogólnopolska konferencja Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Krakowie oraz uruchomiony został pierwszy systemowy program finansowego wsparcia pod nazwą „Uniwersytety Trzeciego Wieku”. Operatorem projektu była Fundacja dla Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Celem działań PAFW, a szczególnie charyzmatycznego Jacka Michałowskiego, jej dyrektora programowego, była nie tylko aktywizacja ale też podjęcie procesu konsolidacji całego ruchu UTW, inspiracja do szerokiej współpracy międzyregionalnej, powoływania struktur ponadlokalnych i ogólnopolskich itp.

Działania te okazały się niezwykle efektywne, bowiem w kolejnych latach nastąpił nienotowany wzrost ilościowy i rozwój programowy UTW.

Między rokiem 2005 a 2012, zaledwie w ciągu 7 lat, powstało 255 nowych Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a na I Kongres UTW w 2012 roku, ustanowionym uchwałą Senatu RP, ROKIEM UNIWERYSTETÓW TRZECIEGO WIEKU, do Sali Kongresowej PKiN przybyło 3000 gości akredytowanych z 375 organizacji UTW.

W kolejnych 13 latach powstało 325 UTW i dziś w 2025 r. jest ich ok. 700. Co ważne, decydowały się na ich powołanie, oprócz wyższych uczelni i jednostek samorządu terytorialnego, także inne organizacje pozarządowe jak regionalne towarzystwa kulturalne, zakłady doskonalenia zawodowego, cechy rzemiosł, związki wyznaniowe i inne.

To wzbogaciło jeszcze „RÓŻNORODNOŚĆ” jako podstawową cechę UTW. Powstały Uniwersytety ukierunkowane na realizację specyficznych oczekiwań swoich członków: Taneczny, Ekumeniczny, Specjalistyczny, Shalom i inne.

UTW nauczyły się umiejętnie wykorzystywać walory otoczenia, uzyskując cenne wsparcie naukowe, lokalowe, logistyczne i finansowe ze strony lokalnych samorządów, instytucji nauki, kultury i sportu. Takie partnerstwa bardzo wzbogacają program UTW, umożliwiając jego realizację w niestandardowych miejscach jak kościoły, manufaktury, muzea regionalne, pasieki, stadiony, plenery leśne itp.

Corocznie odbywały się, za każdym razem w innym mieście, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Warszawie ogólnopolskie konferencje UTW finansowane przez PAFW.

Służyły prezentacji dobrych praktyk, wymianie doświadczeń, tworzeniu wspólnych programów działania. Stałą praktyką było uczestniczenie w nich lokalnych samorządowców i parlamentarzystów. Inspirowały władze publiczne do ogólnopolskich inicjatyw mających podobne cele.

W wyniku tych inspiracji powstały także pierwsze struktury ogólnopolskie -w 2008 r. Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń UTW z siedzibą w Nowym Sączu, a w 2009 r. Ogólnopolskie Porozumienie UTW w siedzibą w Warszawie. Zaczęły powstawać także inne regionalne organizacje skupiające UTW, bowiem łączy ich wspólna strategia regionalna w dziedzinie polityki senioralnej kreowana przez urzędy marszałkowskie, a teren województwa pozwala na łatwiejsze bezpośrednie kontakty.

” Wydarzenia roku 2005 można uznać za kamienie milowe w rozwoju ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Organy samorządu terytorialnego rozpoczęły opracowywanie rocznych i wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, zaczęły powstawać pierwsze gminne rady seniorów, na szczeblach wojewódzkich powoływano urzędy pełnomocników ds. polityki senioralnej, zaczęły także funkcjonować regionalne organizacje specjalizujące się w pomocy prawnej i logistycznej dla nowych UTW. Powstały pierwsze ogólnopolskie badania sytuacji UTW i programy ich wsparcia.

W latach 2011 - 2015 spotkania integracyjne Uniwersytetów Trzeciego Wieku przeniesione zostały na poziom parlamentu i coroczne spotkania Uniwersytetów Trzeciego Wieku odbywały się Sali Kolumnowej Sejmu RP z udziałem najważniejszych osób w Państwie.

Kolejny niezwykle ekspansywny etap rozwoju ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku zapoczątkowany został na I Wielkim Kongresie UTW w 2012 roku, na którym przyjęto „PAKT NA RZECZ SENIORÓW 2012” zaś Senat RP podjął uchwałę ustanawiającą rok 2012 ROKIEM UNIWERYSTETÓW TRZECIEGO WIEKU. W całej Unii Europejskiej rok 2012 ogłoszono Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

Więcej informacji na temat kamieni milowych w polskiej polityce senioralnej znajdziecie Państwo w wydawnictwie kongresowym ”50 lat ruchu UTW w Polsce.”

Florian Kott

A kto tu się **podszywa**?

Oszuści mogą podszywać się pod Twoich bliskich lub znane Ci instytucje. Poznaj ich sztuczki i bądź sprytniejszy.

Sprawdź na **niedajsiepodszyc.pl**.

DEZINFORMACJA w mediach to plaga XXI wieku

Szeroki program edukacyjny w środowisku senioralnym stał się także podstawą nawiązania partnerskiej współpracy organizatorów jubileuszu 50-lecia ruchu UTW z Fundacją PZU.

EDUKACJA przyjęta została w strategii tej organizacji jako jeden z czterech filarów długoterminowego programu działania.

Informacja w mediach jest we współczesnym świecie niezwykle ważnym i silnym elementem oddziaływania, wyznacznikiem kanonów mody, budowania prawdziwych, a często fałszywych autorytetów, kształtowania opinii, skrajnie różnej interpretacji i oceny tych samych faktów, a nawet walki personalnej i politycznej.

Potrafi windować kariery i gloryfikować jednych, zaś innych niszczyć psychicznie i fizycznie, doprowadzać do depresji, a nawet samobójstw.

Jesteśmy wszyscy mniej lub bardziej podatni na emocje płynące z INFORMACJI, które nas atakują ze wszystkich stron.

„ Jak wyłowić te ważne, prawdziwe, cenne, pouczające, kształtujące dobre obyczaje, jak ustrzec się od ulegania presji społecznej, naciskom, hejtowi, dezinformacji? ”

Jak się przed nią bronić, jak budować odporność na dezinformację, jak walczyć z oszczercami, nauczyć się ignorować hejt, jak przeciwdziałać różnorodnym oszustwom w sieci.

Próbując odpowiedzieć na powyższe pytania, Fundacja OP UTW wspólnie z Fundacją PZU realizuje w całej Polsce cykl wykładów/ warsztatów prezentujących zagrożenia informacyjne i uczące budowania odporności i skutecznego reagowania na nie.

Program edukacyjny uwzględnia problem wzmocnienia kondycji i odporności psychicznej w kontekście korzystania z nowych technologii.

Ogólna tematyka warsztatów to kultura mediów i nieustająca pogoń za informacją, a zagadnienia, na które chcemy zwrócić uwagę seniorów to: dezinformacja, oszustwa, kradzież danych osobowych, fake news – jak nie dać się ponieść emocjom; Rola dialogu w relacjach międzyludzkich, jak słuchać i wyrażać swoje emocje i inne.

Szczególnym zagrożeniem czyhającym w sieci jest cyberprzestępczość. Pomysłowość i nieustające „doskonalenie” metod oszustów powoduje, iż mimo szerokich akcji prewencyjnych wciąż znajdują z łatwością kolejne ofiary, niestety często w środowisku senioralnym.

Bierzemy udział w fałszywych konkursach zachęcani atrakcyjnymi nagrodami, podajemy w internecie wiele informacji o sobie i swoich bliskich, chwylimy się wyjazdem na egzotyczne wakacje, inspirując złodziei mieszkań, ulegamy silnemu podnieceniu na wieść o wielkim spadku czekającym na nas za granicą, odnalezieniu zaginionych krewnych, przelewamy swoje oszczędności życia na fałszywe konta, udzielamy informacji wrażliwych fałszywemu pracownikom ZUS, Banku, instytucji pomocy społecznej.

Jesteśmy pokoleniem mającym wielkie zaufanie do instytucji i osób publicznych i to nas często gubi.

Samotność seniorów jest łatwym polem dla wszelkich oszust w sieci mających także charakter towarzyski lub wręcz matrymonialny.

Ochrona swoich zasobów, prywatności, bezpieczna bankowość i wielu innych wymaga edukacji ustawicznej, wciąż ponawianej i uaktualnianej.

We wspólnym programie edukacyjnym obecne są więc także zagadnienie przeciwdziałania wykluczeniu informatycznemu, ochrony prywatności, majątku, ostrożności w korzystaniu z portali towarzyskich i wiele innych.

Nie traćmy otwartości na nowe kontakty z ludźmi, budujmy zaufanie społeczne, ale też bądźmy czujni i starannie weryfikujmy nowe kontakty pozyskiwane w sieci, bowiem niestety wielu z ich podszywa się pod kogoś innego, kim nie jest.

Zrównoważony rozwój czyli - czy możemy zmienić przyszłość?

Proces sieciowania podmiotów wokół tego wyjątkowego projektu społecznego, jakim jest Jubileusz ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku pozwolił pozyskać do jego realizacji grono Partnerów i Sponsorów, rozumiejących wagę zrównoważonego rozwoju oraz mających poczucie swojej odpowiedzialności za jego realizację.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu (ang. Corporate Social Responsibility, CSR) uznawana jest za **jeden z filarów zrównoważonego rozwoju**.

Czym jest CSR, jak rozumieć społeczną odpowiedzialność biznesu? Najprostsza i najbardziej zrozumiała definicja mówi, że jest to „**odpowiedzialność przedsiębiorstw za ich wpływ na otoczenie**”.

Mając świadomość wpływu na otoczenie, traktują zaufanie społeczne jako kapitał i stale pracują nad jego wzmocnieniem, tworząc przy tym własny pozytywny wizerunek i kształtując pozycję na rynku.

We wszystkich strategiach działalności dużych firm pojawiła się szeroko zdefiniowana EDUKACJA, która ma pogłębiać i promować wiedzę ogólną niezbędną do funkcjonowania w nowoczesnym, silnie z informatyzowanym świecie, ale także wiedzę specjalistyczną w dziedzinie BEZPIECZEŃSTWA rozumianego nie tylko jako bezpieczeństwo militarne, ale także zdrowotne, zabezpieczenie społeczne, bezpieczna rodzina, szkoła.

ORLEN SA to firma, która wspiera i promuje edukację, kulturę, ochronę dziedzictwa narodowego, sport oraz realizuje programy wolontariatu pracowniczego. Współpraca ORLEN ze środowiskiem UTW oraz zaangażowanie w wielowymiarowy projekt senioralny, jakim jest jubileusz ruchu UTW, to dowód na to, jak wiele wspólnych celów i wartości łączy nasze środowiska.

Wpływ na otoczenie oraz kształtowanie przestrzeni, jaka nas otacza mają także seniorzy.

Ich doświadczenia, nawyki oszczędności zasobów, gospodarności, a przede wszystkim poczucia odpowiedzialności za siebie i przyszłe pokolenia warte są promocji i upowszechniania tych ponadczasowych zasad postępowania.

Nasz Partner programu edukacyjnego Firma Orlen przeprowadziła dla słuchaczy UTW warsztat pt. Zrównoważony rozwój czyli czy możemy zmieniać przyszłość? Dostępny on line na serwerze www.utwsgh.waw.pl.

W Auli Głównej Szkoły Głównej Handlowej w dniu 8 maja br. w formule otwartej dla innych Uniwersytetów Trzeciego Wieku kontynuowano dyskusję na żywo w tej sprawie. Warsztat prowadziła Ekspertka ORLEN SA - Partnera programu edukacyjnego Fundacji OP UTW Pani dr Marta Potocka.

Podczas spotkania omówiono zostały praktyczne aspekty życia w zgodzie z ekologią, przedstawione realne przykłady proekologicznych działań oraz wskazówki, jak każdy z uczestników może wprowadzić takie rozwiązania w swoim codziennym życiu.

Pytanie zawarte w tytule wykładu traktujemy jako retoryczne, bowiem Uniwersytety Trzeciego Wieku to organizacje, które mają ogromny wpływ na politykę społeczną, a jej słuchacze to aktywni obywatele, wymagający i świadomi konsumenci, klienci mający wpływ na teraźniejszość i kształtowanie przyszłości swoich wnuków.

Każdy uczestnik otrzymał drukowany **Poradnik**, który publikujemy także w wersji elektronicznej na www.fundacjaoputw.pl.

Potrzeba ustawicznej ale nowoczesnej edukacji

Konieczność uczenia się przez całe życie staje się już nieco wyeksploatowanym sloganem.

Ma jednak głęboki sens, bo potrzeba zdobywania nowych kompetencji, zwłaszcza cyfrowych, staje się niezbędna do funkcjonowania we współczesnym świecie i korzystania z dogodności wynikających ze specjalizacji i postępu technologicznego w każdej niemal dziedzinie.

Techniki informatyczne opanowały nie tylko gospodarkę, telekomunikację ale też diagnostykę medyczną, a nawet chirurgię, systemy komunikowania się, monitorowania przebiegu leczenia i wielu innych dziedzin.

Coraz więcej usług, zakupów, porad, spraw obywatelskich, operacji bankowych, świadczeń społecznych realizuje się w sieci.

Samo zaangażowanie, poświęcanie czasu i społecznikowskie zacięcie liderów organizacji senioralnych nie wystarcza dziś do zarządzania nowoczesną organizacją pozarządową.

Na szczęście polityka senioralna realizowana jest niezwykle dynamicznie.

Pierwszą pomoc prawną, logistyczną i wsparcie UTW uzyskują dziś w wielu miejscach i formach i to w bliskim otoczeniu, np. Centrach Komunikacji Społecznej, macierzystych uczelniach, samorządach, zrzeszeniach UTW, urzędach pełnomocników marszałków województw ds. polityki senioralnej, samorządowych punktach wsparcia cyfrowego uruchomionych niemal w każdej gminie oraz działających już w każdym województwie wyspecjalizowanych organizacjach pozarządowych udzielających wsparcia nowo tworzącym się organizacjom w zakresie rejestracji, podatków, organizacji biura, tworzeniu programów itp.

Do takich należy m.in. Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych lecz instytucje o podobnym charakterze funkcjonują także

w innych regionach. Finansowane są z budżetu samorządu terytorialnego, a pomoc ekspercką w bardzo szerokim zakresie tematycznym i usługi doradcze świadczone są dla organizacji pozarządowych bezpłatnie.

Liderzy Uniwersytetów Trzeciego Wieku czują potrzebę uzupełniania kompetencji, lecz oczekują wsparcia na zupełnie innym poziomie merytorycznym niż to miało miejsce kilkanaście lat temu.

Dziś w zarządzaniu niezbędna jest szeroka wiedza menedżerska w zakresie:

- elektronicznego komunikowania się przesyłania danych (komunikacja z urzędami skarbowymi, sądami, używanie podpisów elektronicznych, posługiwanie się profilami zaufania itp.)
- zarządzania dużymi zespołami ludzi, umiejętnego wykorzystywania kapitału ludzkiego,
- szkoleń umożliwiających realizację nowych ścieżek karier na emeryturze, bo takie są przedmiotem ambicji nowoczesnych seniorów, którzy po okresie wolontariatu chcą np. objąć stanowisko kluczowe w organizacji lub założyć własną organizację;
- przeciwdziałanie kryzysom przywództwa, tj. budowania i kształcenia kadry rezerwowej na stanowiska kierownicze w ngo,
- tworzenia nowych projektów i operowania generatorami wniosków,
- umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem projektów,
- metod tworzenia wolontariatu systemowego,
- przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, chorobie społecznej XXI wieku,
- sieciowania organizacji, współpracy ze społecznie odpowiedzialnym biznesem, tworzenia partnerstw prywatno – publicznych,
- tworzenie i współpraca z podmiotami srebrnej gospodarki i ekonomii społecznej,
- możliwości odbywania przez seniorów praktyk przy organizacji wydarzeń międzynarodowych, konferencji, wielkich olimpiad spor-

towych, masowych imprez plenerowych itp. wydarzeń, tj. nabywania umiejętności, których nie można nauczyć się z żadnej książki czy poradnika,

- prowadzenia dialogu społecznego, rozwiązywania konfliktów międzyludzkich, które niestety trawia każdą społeczność, a w organizacjach senioralnych są przyczyną odchodzenia doświadczonych menedżerów,
- poznania, czym jest sztuczna inteligencja i jaką rolę będzie odgrywała w naszym życiu

i wielu podobnych.

Obserwujemy też tworzenie się całkiem nowych karier biznesowych i podejmowanie przez seniorów działalności, w których dojrzały wiek jest atutem, bowiem budzi zaufanie u potencjalnych klientów. Są to często działalności pokrewne do posiadanego doświadczenia zawodowego, jak np. w zakresie ubezpieczeń, doradztwa podatkowego, psychologicznego itp.

” *Potrzeba uzupełniania wiedzy przeszła na zdecydowanie wyższy poziom zaawansowania.*

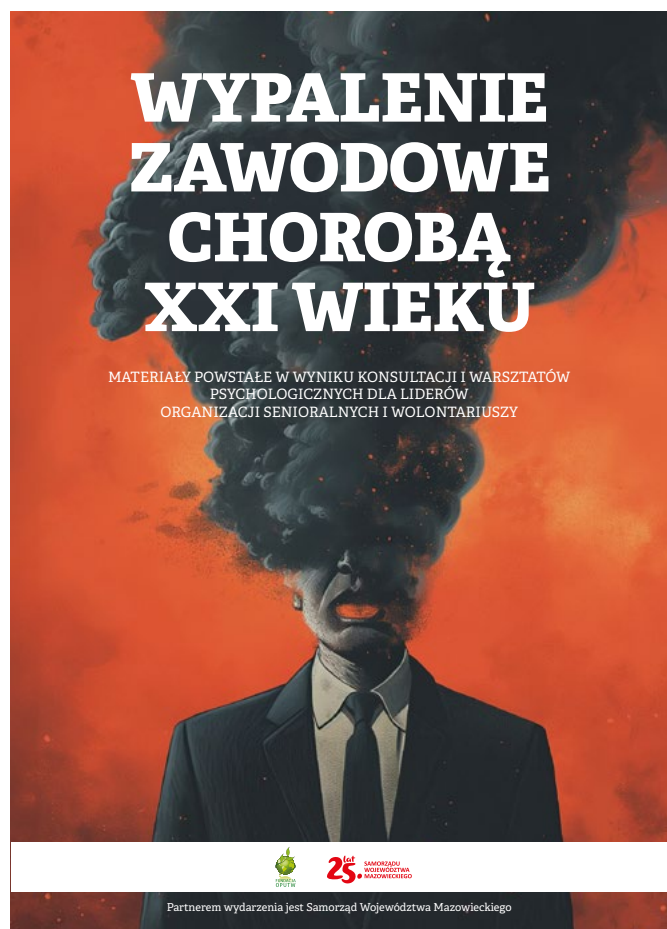
Organizacje przedstawicielskie, federacje, zrzeszenia regionalne i firmy doradcze o zasięgu ogólnopolskim powinny wyjść naprzeciw tym potrzebom, bowiem dawne poradniki i programy edukacyjne, rekomendacje i zalecenia po prostu się przeżyły i nie odpowiadają na potrzeby współczesności.

Każda organizacja powinna mieć też długofalowy program własnego rozwoju, w tym zdiagnozowane podstawowe problemy i ryzyka, na które natrafia w codzinnej praktyce, sposoby ich szacowania i neutralizowania, a także program rozwoju wolontariatu systemowego.

Jako działająca w ramach szerszej społeczności powinna tworzyć sieć trwałych powiązań organizacyjnych i funkcjonalnych z innymi organizacjami,

organami samorządu terytorialnego oraz firmami społecznie odpowiedzialnego biznesu.

Rekomendujemy Państwu poradnik **Wypalenie zawodowe chorobą XXI wieku**, który pomoże walczyć z wyczerpaniem, znużeniem i pozwoli odzyskać wiarę w sens tego, czemu poświęcaliśmy się przez wiele lat, jak również **Poradnik Zrównoważony rozwój- czy możemy zmieniać przyszłość?** – obydwa znajdują się w wersji elektronicznej na www.fundacjaoputw.pl

Serdecznie zapraszamy liderów UTW na konsultacje w wymienionych wyżej tematach, udzielane w **Centrum Dialogu i Integracji Społecznej Ogólnopolskiego Porozumienia UTW**, mieszczącego się w Wawerskim Centrum Kultury, Warszawa, ul. Żegańska 1A, lok. 95.

Krystyna Lewkowicz

Redaktor Naczelna: Krystyna Lewkowicz
Skład i druk: Konrad Szczodrak / szczodrak.com
Zdjęcia:

Korekta i współpraca redakcyjna:
Media Servis&Consulting sp. o.o.

Adres Redakcji:
Al. Niepodległości 162, 02 -554 Warszawa, I p. pok. 234.
Telefon: 22 564 98 10
e-mail: utw@sgh.waw.pl
www.utwsgh.waw.pl

Wersja elektroniczna Panoramy UTW SGH na:
www.sgh.waw.pl i www.fundacjaoputw.pl

Informacja o sytuacji osób starszych – konkluzje i rekomendacje

(w artykule wykorzystano „Wnioski i Rekomendacje” stanowiące podsumowanie „Informacji o osobach starszych”, sporządzonej przez Ministra do spraw Polityki Senioralnej za 2023 rok)

Ustawa o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1705, z 2024 r. poz. 834) nakłada na ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego obowiązek corocznego sporządzania informacji o sytuacji osób starszych.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 grudnia 2023 r. (M.P. 1383) powołano do składu Rady Ministrów **Ministra do spraw Polityki Senioralnej** zaś w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. określono szczegółowy zakres jego działania.

Począwszy od Informacji za 2023 rok, to Minister do spraw Polityki Senioralnej przejął obowiązek sporządzania corocznej Informacji sytuacji osób starszych, o której mowa w ustawie.

Środowiska senioralne od lat postulowały o utworzenie na szczeblu Rady Ministrów urzędu Pełnomocnika rządu ds. polityki senioralnej upatrując w tym wzmocnienia i nadania wyższej rangi problemom seniorów oraz koniecznej koordynacji na szczeblu rządu polityki senioralnej, realizowanej w różnych resortach i na arenie międzynarodowej.

Zgodnie z uregulowaniami ustawy, za osoby starsze przyjmuje się osoby w wieku 60 lat i więcej,

” **Prognozy na przyszłość jasno pokazują, że proces starzenia się społeczeństw jest w Polsce i na świecie zjawiskiem globalnym i nieodwracalnym.**

Zmiany te nie tylko bardzo widocznie wpływają na kwestie społeczne, demograficzne, czy gospo-

darcze, ale także wymuszają potrzebę refleksji nad tematem starości oraz funkcjonowaniem seniorów w dzisiejszym świecie.

Jednym z zadań polityki senioralnej, zawartym w **Pakcie Na Rzecz Seniorów 2025**, jest określenie nowej tożsamości i pozycji seniora zarówno w rodzinie jak i w społeczeństwie.

Mając na uwadze, że polityka senioralna w Polsce powinna stwarzać warunki dla godnego i niezależnego starzenia się, działania skierowane do osób starszych powinny mieć charakter horyzontalny i obejmować różne aspekty ich życia.

Po analizie zebranych danych można zauważyć, że niezbędna jest kontynuacja działań mających na celu m.in. zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej – w tym opieki długoterminowej i geriatrycznej.

Rosnąca liczba osób w wieku starszym skutkuje wzrostem liczby osób doświadczających różnego rodzaju ograniczeń w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych.

Dlatego też, konieczne jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia i rozwijanie usług społecznych, dostosowanych do aktualnych potrzeb osób starszych.

Srebrna gospodarka zaczyna być znaczącą gałęzią gospodarki każdego kraju, odpowiadającą na potrzeby popytu na produkty służące ochronie zdrowia, bezpieczeństwu, rehabilitacji, dostosowanej do wieku turystyki i wypoczynku, komunikacji i szeroko zdefiniowanego komfortu życia.

W podejmowanych działaniach należy zwrócić szczególną uwagę na **usługi i wsparcie skierowane do seniorów samotnych, mieszkają-**

cych na obszarach wiejskich lub o mniejszym dostępie do usług publicznych w zakresie opieki.

W 2023 r. zaledwie około 32% osób w wieku 60 lat i więcej mieszkających w Polsce oceniło swoje zdrowie jako „dobre” lub „bardzo dobre”.

Z kolei ponad 20% osób starszych uznało, że ich zdrowie jest „złe” lub „bardzo złe”.

W związku z tym, w obszarze poprawy stanu zdrowia osób starszych rekomendowane jest dalsze realizowanie programów i badań profilaktycznych w zakresie wczesnego wykrywania chorób, a także rozwijanie oferty edukacyjnej dla osób starszych na temat prowadzenia zdrowego stylu życia, w tym regularnej aktywności fizycznej.

Osoby starsze są grupą społeczną, która bardzo często korzysta z opieki zdrowotnej. Zgodnie ze sprawozdawczością placówek ochrony zdrowia w 2023 r. osoby w wieku 65 lat i więcej skorzystały z 108,7 mln porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 63,4 mln porad w podstawowej opiece zdrowotnej, co stanowiło ponad 30% ogółu porad w tym zakresie. Podobnie sytuacja wyglądała w opiece specjalistycznej.

Dodatkowo, w 2023 r. w ramach świadczeń z zakresu opieki długoterminowej, udzielonych pacjentom w wieku 60 lat i więcej, sprawozdano prawie 9,5 mln wizyt pielęgniarki lub fizjoterapeuty oraz ponad 3 mln porad lekarskich.

Analizując dane można również zauważyć, że pomimo systematycznego wzrostu liczby praktykujących lekarzy specjalistów geriatrików liczba ta nadal nie zabezpiecza potrzeb starzejącego się społeczeństwa. **W 2023 r. było 565 lekarzy specjalistów geriatrii oraz 19238 lekarzy specjalistów chorób wewnętrznych.** Jednocześnie specjalizację z geriatrii odbywało dodatkowych 101 lekarzy, natomiast z chorób wewnętrznych – dodatkowych 2 463 lekarzy.

W związku z powyższym, w obszarze opieki zdrowotnej kluczowy **jest dalszy rozwój oddziałów i poradni geriatrycznych**, poprawa dostępności do świadczeń i usług zdrowotnych dostosowanych do potrzeb funkcjonalnych, środowiskowych i społecznych osób starszych.

Biorąc pod uwagę zgromadzone dane konieczne jest także **dalsze przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu seniorów** z uwzględnieniem sytuacji ekonomicznej i społecznej.

Na szczęście zadanie to realizują niemal wszystkie samorządy organizując bezpłatne, cyfrowe punkty wsparcia zaś do standardów programowych organizacji senioralnych należą kursy informatyczne na wszystkich poziomach zaawansowania.

Realizowane są także pilotażowe programy **e-Asystentów**, tj. informatyków udzielających wsparcia cyfrowego w załatwianiu spraw w sieci osobom niesamodzielnym, nie wychodzącym z domu.

Na wzrost ryzyka wykluczenia społecznego osób starszych mają wpływ relatywnie niskie dochody z emerytur oraz trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb wynikające z rozluźnienia więzi społecznych, ze stanu zdrowia, sytuacji mieszkaniowej (przewaga jednoosobowych gospodarstw domowych) - w szczególności na obszarach o ograniczonej lub utrudnionej dostępności do usług społecznych, zdrowotnych czy usługowych.

Osoby starsze bywają wciąż tzw. „niewolnikami czwartego piętra” w domach wielorodzinnych pozbawionych wind lub posiadających bariery architektoniczne.

Osoby starsze doświadczają ubóstwa skrajnego relatywnie rzadziej niż osoby w młodszych grupach wieku. Jednocześnie, zasięg ubóstwa skrajnego gospodarstw domowych, w których skład wchodzi jedynie osoby starsze w 2023 r. wyniósł 5,9% i był o 1,8 % wyższy niż w roku poprzednim. Ponadto, osoby starsze, ze względu na stan zdrowia i ograniczenia związane z wiekiem narażone są na wyższe wydatki związane z leczeniem, rehabilitacją czy też dostępem do usług niezbędnych do godnego życia.

Warto zauważyć, że gospodarstwa domowe wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej utrzymywały się przede wszystkim z emerytur lub rent, które w 2023 r. stanowiły ponad 80% ich dochodów.

Ponadto, w 2023 r. gospodarstwa domowe składające się wyłącznie z osób starszych mieszkały w przeważającej części w budynkach wielorodzinnych (60,8%). Ponad połowa gospodarstw domowych w Polsce, w których żyją tylko osoby w wieku 60 lat lub więcej to gospodarstwa jednoosobowe.

Ponadto, ponad 70% rodzin objętych pomocą społeczną w 2023 r. składających się z emerytów i rencistów, prowadziła gospodarstwa 1-osobowe, z czego ponad 1/3 (65 713) zamieszkiwała na wsi.

Mając na uwadze powyższe dane konieczne jest podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji materialnej osób starszych o najniższych dochodach z uwzględnieniem szczególnej sytuacji seniorów zamieszkujących na terenach wiejskich.

Wyzwaniem w najbliższych latach będzie także stworzenie warunków do włączenia jeszcze większej liczby osób starszych w aktywność społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnego potencjału i obszarów z ograniczoną dostępnością do różnorodnej oferty zajęć, dostosowanej do potrzeb lokalnej społeczności.

Jednym z czynników zapewniających godną starość jest zapewnienie atrakcyjnego spędzania czasu na emeryturze. Osoby starsze biorą aktywny udział w różnych formach działalności kulturalnej organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice.

Należy zauważyć, że wybierane formy aktywności warunkowane są często miejscem zamieszkania i dostępną lokalnie ofertą kulturalną.

Znaczący wpływ na dostępność do dóbr kultury i innych ofert aktywności dla seniorów mają ograniczenia w komunikacji publicznej. Nawet mieszkańcy dużych miast wybierają oferty w jak najbliższej odległości od miejsca zamieszkania.

Z analizy zebranych danych wynika, że z oferty bibliotek publicznych skorzystało prawie 950 tys. osób powyżej 60 roku życia.

Osoby starsze coraz chętniej angażują się także w wolontariat – w 2022 r. stanowiły one łącznie nieco ponad 1/4 wszystkich wolontariuszy. Dużą rolę odgrywa również **aktywność edukacyjna i społeczna**.

W badaniu GUS w roku akademickim 2021/2022 liczba słuchaczy UTW wyniosła ponad 86 tys. W tym miejscu należy zauważyć, iż dane GUS powstały na podstawie przesłanych ankiet oraz pochodzą z okresu pandemii Covid-19, która zdziesiątkowała zarówno organizacje jak i liczbę aktywnych słuchaczy. Niektóre na trwałe zaniechały aktywności, inne powoli powracają do dawnego poziomu i oferty dla seniorów.

Proces odnowy populacji UTW i powrotu ich logistyki z roku 2019 jest obecnie jednym z kluczowych zadań strategicznych.

Ponadto, w ostatnich 20 latach powstało wiele nowych Uniwersytetów Trzeciego Wieku w strukturach innych osób prawnych, o szerszym zakresie działania, a więc nie figurują one w żadnych oficjalnych rejestrach, w tym także w statystykach GUS.

Wg wewnętrznych baz danych, na koniec 2024 r. Uniwersytetów Trzeciego Wieku było ponad 700, a zrzeszały ok. 200 tys. osób.

Pod koniec 2023 r. w kraju funkcjonowało także 468 gminnych rad seniorów, w których delegowani słuchacze UTW stanowią najaktywniejszą grupę członków, oraz 14 116 kół gospodyń wiejskich, będących cennymi animatorami aktywności na terenach wiejskich.

Stały rozwój nowych technologii oraz ucyfrowienie coraz większej liczby usług w życiu codziennym powodują, że priorytetowym obszarem w ramach polityki senioralnej będzie sukcesywne ograniczenie skali wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych.

Badania prowadzone przez GUS wskazują, że z roku na rok systematycznie wzrasta liczba seniorów korzystających z Internetu.

W Polsce w 2023 r. z Internetu korzystało około 62% ogółu osób w wieku 60-74 lata. W związku z powyższym, potrzebne są kolejne programy edukacyjne i wspierające w zakresie nabywania oraz utrzymania umiejętności cyfrowych.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania rynku pracy, osoby w wieku poprodukcyjnym, w tym osoby, które osiągnęły wiek emerytalny, to wciąż niewykorzystywana rezerwa zasobów pracy, która może zasilać rynek pracy oraz zwiększyć dobrobyt społeczny i ekonomiczny.

Dlatego kluczową kwestią jest podejmowanie działań zmierzających w kierunku tworzenia zachęt dla pracodawców do zatrudniania starszych pracowników i zatrzymywania ich na rynku pracy tak, aby jak najdłużej mogli uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym. Jest to szczególnie istotne, ponieważ aktywność zawodowa osób starszych w wieku 50-64 lata pozostaje wyraźnie niższa niż wśród osób młodszych w wieku 15-64 lata. Według Eurostat w IV

kwartale 2023 r. zarówno współczynnik aktywności zawodowej, jak i wskaźnik zatrudnienia, w grupie osób starszych 50-64 lata był zdecydowanie niższy, niż w grupie populacji młodszej.

Oceniając sytuację osób starszych należy podkreślić, że są one grupą szczególnie narażoną na dyskryminację ze względu na wiek oraz przemoc, która może przybierać formy niewłaściwego traktowania, zabierania pieniędzy, ograniczenia swobody decyzji, zastraszania, czy pozostawienia bez opieki.

Osoby starsze doświadczają przemocy od najbliższych, ale także poza rodziną, która najczęściej nakerowana jest na nieuprawnione pozyskanie ich dochodów lub oszczędności.

Najczęściej podnoszoną przez seniorów kwestią jest zarzut przewlekłości procedur sądowych z powodztwa lub z udziałem osób starszych, co powoduje szczególne dramaty osób starszych nie mogących doczekać się sprawiedliwości lub uregulowania swoich spraw majątkowych lub rodzinnych.

W związku z tym, konieczne jest upowszechnianie wiedzy na temat przejawów przemocy i jej przeciwdziałanie zarówno wśród podmiotów mających na co dzień styczność z osobami starszymi, opiekunów osób starszych jak i wśród samych seniorów np. poprzez kampanie społeczne oraz programy edukacyjne UTW.

Ponadto, niezbędne jest dalsze monitorowanie oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji tej grupy wiekowej w społeczeństwie.

Rekomendowane jest także podejmowanie działań, zarówno na szczeblu centralnym jak i samorządowym, mających na celu prowadzenie akcji, kampanii społecznych i programów promujących pozytywny wizerunek starości oraz współpracę międzypokoleniową. Postępujące starzenie się społeczeństwa wymusza wdrażanie rozwiązań, które przeorganizują infrastrukturę i przestrzeń publiczną w środowisku lokalnym w taki sposób, aby była ona bardziej przyjazna seniorom, w tym m.in. lepiej chroniła ich przed upadkami, ułatwiała im samodzielne poruszanie się i załatwianie najpotrzebniejszych spraw, a przez to także zapobiegała ich społecznemu wykluczeniu.

Proces ten powinien być realizowany między innymi poprzez likwidację istniejących barier natury

informacyjnej, technicznej, architektonicznej i urbanistycznej oraz usprawnienie form i metod przekazywanych treści pisanych i mówionych, aby były zrozumiałe i czytelne dla seniorów.

Zebrane dane wskazują, że w 2023 r. aż 26,6% mieszkań osób będących w wieku 60 lat lub więcej znajdowała się w budynkach posiadających bariery architektoniczne utrudniające dostęp do mieszkania i problem ten sygnalizowały częściej gospodarstwa domowe zamieszkujące w miastach niż na wsi.

Warunkiem tworzenia skutecznej i wychodzącej naprzeciw wyzwaniom demograficznym polityki senioralnej jest kompleksowe spojrzenie na potrzeby osób starszych oraz współpraca międzyresortowa i samorządowa. Realizacja programów rządowych oraz przedsięwzięć podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego sprawia, że osoby starsze aktywnie uczestniczą w życiu społecznym współtworząc szereg projektów zwiększających potencjał realizowanych działań na rzecz seniorów i własnego środowiska lokalnego. Rozwój polityki senioralnej w Polsce powinien stwarzać przede wszystkim warunki dla godnego i niezależnego starzenia się. Powinien uwzględniać możliwość poprawy jakości życia na każdym jego etapie, a także wydłużenia aktywności społecznej i zawodowej, a także wzmacniania idei międzypokoleniowej społeczności.

„Dlatego projektując nowe rozwiązania na rzecz osób starszych należy dążyć, aby miały one charakter systemowy, długookresowy i stały.

Ważne jest dostrzeżenie i docenienie potencjału doświadczeń oraz wiedzy, które są nam przekazywane przez starsze pokolenie.

Dziś jest on jeszcze słabo wykorzystywany, a aktywizacja zawodowa osób po uzyskaniu wieku emerytalnego natrafia na liczne bariery.

Niezwykle szybki postęp technologiczny i informatyczny mający wpływ na sposób wykonywania niemal każdego zawodu powoduje, że dłuższa przerwa w wykonywaniu pracy zawodowej niemal uniemożliwia skuteczny powrót na rynek pracy.

dr Anna Barska

Posiedzenie Senatu RP

26 Marca 2025 r.

 Inter Bankiet
CATERING

Wieloletnim Partnerem dostarczającym na Kongresy UTW catering
jest **FIRMA CATERINGOWA „INTER-BANKIET”**

BIUR: KOM. 602-297-932, 600-298-020

www.interbankiet.pl

MATERIAŁ
MARKETINGOWY

Dom lub mieszkanie pod dobrą ochroną

Zyskaj wsparcie i większą niezależność. Z ubezpieczeniem PZU Dom możesz otrzymać **odszkodowanie i pomoc fachowców w razie wielu zdarzeń.**

Dowiedz się więcej **u agenta, w oddziale, w mojePZU**
lub pod numerem **600 600 601**
(Opłata zgodna z taryfą operatora)

Zakładem ubezpieczeń jest PZU SA. Materiał nie stanowi oferty w rozumieniu art. 66 kodeksu cywilnego. Szczegółowe informacje o zakresie ubezpieczenia, w tym o wyłączeniach i ograniczeniach odpowiedzialności, znajdziesz w aktualnych ogólnych warunkach ubezpieczenia PZU Dom dostępnych na pzu.pl, w naszych oddziałach i u naszych agentów.